

Innspill fra Den Norske Opera & Ballett i forbindelse med insentivordning for ny norsk dramatik, KUD, tirsdag 5. mars.

«Opera er den dramatiske kunstform som gjennom et plastisk-musikalsk medium reproducerer virkeligheten i et idealt bilde».

Den som sa dette var ingen ringere enn han som fortsatt troner over Fosse blant norske dramatikere – Henrik Ibsen – i sin anmeldelse av Bellinis opera *Norma* på Christiana Theater, i 1851.

Den Norske Opera & Ballett ser med forventning fram mot en insentivordning for å stimulere til ny dramatik på scener i Norge. Sammen med Ibsen vil vi minne om at også opera er en dramatisk kunstform av i dag, som skal og bør handle om våre virkeligheter. Det er derfor viktig at en slik insentivordning inkluderer opera og musikkdramatik.

I Italia og Frankrike har de hatt opera i over 400 år. Tyskland har de over 80 operahus. I Norge, derimot, har vi bare ett hus spesielt bygget for opera, og det åpnet først i 2008. Der spiller vi, for det meste, opera skrevet på andre språk, av komponister som har vært døde i mange hundreår.

Det betyr ikke at opera er en død kunstform, snarere tvert imot. Det har aldri vært flere i Norge som har vært opptatt av opera enn det er akkurat nå. Etter at Den Norske Opera & Ballett etablerte seg i Bjørvika, er antallet publikummere doblet, og operaselskapene vokser fram over hele landet, fra Røst til Opera di Setra.

Også produksjon og formidling av ny musikkdramatik ser ut til å ha større gjennomslag i dag, enn det som var tilfelle for bare kort tid siden. Operaen *Fram* av Synne Skouen og Oda Radoor, som hadde premiere denne høsten endte på en beleggspersent på 98,76 %.

En av grunnene til at *Fram* ble «vakkert, vellykket – og ganske nådeløst» for å sitere Morgenbladets anmelder, var at Skouen og Radoor har skrevet musikkdramatik sammen før. De har fått trening; de blir bedre og bedre. Mens Rossini skrev 39 operaer, er det bare unntaksvis at norske komponister og librettister får skrevet mer enn én, fordi vi som institusjon må gi flere stemmer plass når vi bestiller noe nytt – som også er noe av det mest kostbare, ressurskrevende og risikable vi gjør. Samtidig trenger vi flere som kan den særegne kunsten det er å skrive en god libretto på norsk.

Fra den aller første operaen vil har bevart, Monteverdis *Orfeo* fra 1607, har nye libretti svært ofte tatt utgangspunkt i et allerede eksisterende materiale, enten det er mytisk, eller det er basert på et allerede eksisterende subjett eller drama. Eksempelene spenner seg fra de utallige operaene basert på Shakespeares skuespill, til Skouen/Radoors første opera *Ballerina* fra 2017, og Matilde Holdhus' nye norske gjendiktning av *Orfeus i underverdenen* fra 2021, som brakte Offenbachs operette nær vår norske virkelighet av i dag. Opera demonstrerer hvordan repetisjon kan være re-visjon: muligheten til å se og oppleve det vi trodde vi kjente på en helt ny måte. Vi mener derfor det er viktig at dramatiseringer og gjendiktninger ikke faller utenfor ordningen, da det i høy grad vil innskrenke mulighetsrommet for å skape spennende, ny musikkdramatik.

Invitasjonen til innspill stilte spørsmålet om det er mulig å se ordningen i sammenheng med andre etablerte strukturer på feltet. Avslutningsvis vil vi peke på en struktur i feltet for utvikling av norsk musikkdramatikk vi savner:

Den Norske Opera & Ballett har i oppdrag å initiere ny musikkdramatikk. Vår erfaring er riktignok at rommet for eksperimentering innen institusjonen blir lite, og at forventningene til at det skal lede til en fullskalaproduksjon blir store.

Vi mener Norge ville tjent på å ha flere arenaer for utvikling av opera og musikkdramatikk enn landets hovedscene: et sted der komponister, librettister, dramaturger, musikere og sangere kunne møttes og lært av hverandre. Et slikt "musikkdramatikkens hus" med kortere visninger og workshops kunne ledet til mer mangfold også blant fulle produksjoner ved landets stadig flere og sterkere operaselskaper og festivaler.

Vi har allerede initiert et nytt samarbeid om bestilling av verker sammen med Bergen Nasjonale Opera og Trondheim Symfoniorkester & Opera – noe som sikrer at en ny opera får mer enn én visning – men har tro på at utvikling og eksperimentering får rom og rammer også utenfor en spesiell institusjonstilknytning.

Da ville også vi som potensielle bestillere av musikkdramatiske verker på norsk lettere få øynene opp for spennende, nye stemmer som kan skape innen den dramatiske kunstform som ifølge Henrik Ibsen reproducerer virkeligheten i et idealt bilde.